

Julestjernen over Brorfelde

Af: Thore Bjørnvig, Mag. art. i religionsvidenskab
14. december 2012 kl. 23:29

DRs julekalender i år, *Julestjerner*, fremstiller en fascinerende lille verden i landsbyen Brorfelde, mens observatoriet på toppen af bakken er en port mod himmelske mysterier. Men hvad er det egentlig, der foregår?

Himmelrummets mysterier

Når man som undertegnede er en hund efter alle former for krydsklip mellem astronomi og kultur, er DRs julekalender i år de rene julegodter. Ikke alene foregår mange scener på Brorfelde observatorium, som har dannet rammerne om en vigtig æra i dansk astronomi (og som, bør det bemærkes, seriens skabere viser respekt ved at prøve at fremstille astronomiske forhold korrekt). Men omdrejningspunktet for resten af julekalenderen er faktisk også – som navnet *Julestjerner* antyder – himmelrummet og dets mysterier.

Observatoriet blev, som det oplyses i julekalenderen, indviet i 1953, og kom til at danne rammerne for et livligt videnskabeligt og socialt liv blandt de, i en periode ganske mange, mennesker der arbejdede her. [Et fascinerende sted](#), hvor man benyttede (dengang) avancerede datamater til beregninger, havde sit eget kikkertværksted, og desuden selvfølgelig foretog observationer – når det danske vejrlig var til det. Og det alt sammen i nogle arkitektonisk set unikke bygninger.

Jeg vil dog ikke her beskæftige mig med Brorfelde observatoriets faktiske forhold, men med den historie der udspiller sig i *Julehjerter*. For hvad er det egentlig der foregår? Hvad er det for en julestjerne, der pludselig er blevet tændt på himlen? Er det bethlehemstjernen der dukker op endnu engang for at lyse over det genfødte Jesus-barn i Blomsterland neden for stjerneklipperbakken? I familien hvor faderen meget passende er tømrer og den gravide mor en småskør julegris? Eller er der noget andet på færde?

Det mystiske stjerne

At den mystiske stjerne (for nu også at give et nik til en Tintin-klassiker) har mærkelige egenskaber er jo sikkert, sådan som den sender himmelsk inspiration til Big Js "souljul". (Den antyder også dommedagsstemaet, der jo bliver særligt aktuelt her den 21. december, da det jo kunne være en komet med retning mod Jorden). Den dukker åbenbart op hvert syvende år, ligesom (nord)lysene og nisserne i bakken, fortæller søstrene mormor. Og så sker der mærkelige ting og mirakuløse sager. Samtidig får vi at vide, at det er lige præcis syv år siden, at Stjerne-Bobs mor forsvandt. Man kan altså med rimelighed forvente, at Stjerne-Bobs mor vil dukke op igen, nu cirklen atter bliver sluttet. Men hvor er hun henne?

For en astro-ramt kulturarbejder som undertegnede ligger den mulighed snublende nær, at Stjerne-Bobs mor er blevet taget op af et rumskib fra det ydre rum – en flyvende tallerken, slet og ret. Og at det er dette rumskib der nu melder sin tilbagekomst som den mærkeligt voksende stjerne, som Bob fik øje på i Schmidt-teleskopet.

Imod denne ide taler selvfølgelig den fremtrædende rolle, som nisserne spiller i Julestjerner. De er begyndt at spille deres puds, med pludselig varme, ufrivillig latter og svævende hammond-orgler. Måske er Stjerne-Bobs mor i bakkerne hos nisserne? Eller også er nisserne og de ekstraterrestriale væsener i virkeligheden de samme? Flere ting kunne tyde på at Wikke og Rasmussen i det mindste spiller på denne mulighed.

Nisser og rumvæsener

For det første er det en gammel tanke, at den moderne UFO-tro (og “UFOer” her altså forstået som udenjordiske rumskibe) i virkeligheden har sit fortilfælde i den gamle folketro på elvere og nisser. Iflg. denne tanke svarer rumvæsener og nisser til hinanden, og nisse- eller elverhøjen til den landede flyvende tallerken.

En blødt rundet jordhøj og den kuppelformede midte på en klassisk flyvende tallerken kan jo minde en del om hinanden. Og elvere og nisser, som de typisk er blevet fremstillet, kan minde om vor tids UFO-væsener.

Ligesom mennesker i dag kan berette om at være blevet taget til fange i rumskibe og underlagt mere eller mindre seksuelle undersøgelser, ligesådan blev folk i gamle dage lokket ned i elverhøjen, for måske aldrig at vende tilbage. Det er altså grundlæggende det samme fænomen, der blot bliver tolket i forskellige tiders forskellige lys.

Rummets sælsomme musik

For det andet lægger Wikke og Rasmussen selv et lydligt spor ud, der peger i retning af ovenstående; nemlig brugen af [en theremin-inspireret lyd](#), der sniger sig ind i både musik og lydspor. En theremin er et elektronisk instrument der stammer tilbage fra begyndelsen af forrige århundrede og betjenes med hænderne uden at man rører instrumentet.

De sælsomme lyde, som dette instrument frembringer kom tidligt til at blive associeret med mystiske og mærkelige ting gennem brugen af det til filmmusik. Bl.a. blev instrumentet brugt til science fiction-film så som *Rocket Ship X-M* (1950), *The Thing From Outer Space* (1951) og *The Day the Earth Stood Still* (1951). Siden da er theremin-lyden i særlig grad kommet til at stå som [lydlig metafor for det ydre rum](#) og flyvende tallerkner – men selvfølgelig også mystiske hændelser i det hele taget.

Endelig er den måde, hvorpå “nisserne” påvirker mekanisk og elektronisk udstyr, noget der bringer tankerne i retning af de mange beretninger om nærkontakt med flyvende tallerkner. Scenen hvor brugsuddeler og politimand Bjarne sidder i sin bil, mens underlige lys blinker og bilradioen gør mærkeligt, er som taget ud af Steven Spielbergs *Nærkontakt af tredje grad*.

Som foroven, således også forneden

Det skal blive spændende at se, hvad Wikke og Rasmussen gør med de spor, som leder i retning af rummet. Der er jo nok i forvejen der peger i den retning, ikke mindst med Brorfelde observatoriet som omdrejningspunkt for handlingen. Men om de vover at gøre julekalenderen til et sci-fi-eventyr, er dog tvivlsomt.

Som modvægt til sci-fi-sporet har man jo også netop søstrene mormor, der fungerer som en art bondegårds-almue-pendant til de tekno-mysteriøse videnskabsfolk der færdes på toppen af bakken, højt hævet over den bondske fortid nede i landsbyen. De er også optaget af stjerner og himmelfænomener – men som noget man lægger horoskop efter og tager vartegn af.

Også på den måde er det et fascinerende mikrokosmos Wikke og Rasmussen har skabt under det store kosmos' blafrende nordlys. Et mikrokosmos, som meget godt viser det spektrum, som menneskets forestillinger om rummet spænder over. Der er langt fra toppen af bakken til landsbyen i lavningen – men begge steder mærkes suget fra rummelrummets dragende dybder.

URL: <http://videnskab.dk/blog/julestjernen-over-brorfelde>

© Ophavsretten tilhører Videnskab.dk